

ระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศ

นางสาวสุวิมล ไ้ท์สิริวัฒน์

ศูนย์วิทยพัทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-163-5

013623

i 15561549

ACCOUNTING SYSTEM FOR INTERNATIONAL OCEAN LINER COMPANIES

Miss Suvimol Losirivat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศ

โดย นางสาว สุวิมล ไฉ่สีริวัฒน์

ภาควิชา การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา นาย เจริญ วรพิพัฒน์กำธร

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิไล วีระปรีโย)

.....

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุภาพรธรรม รัตนาภรณ์)

.....

กรรมการ

(นายสุธรรม จิตรานูเคราะห์)

.....

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

.....

กรรมการ

(นาย เจริญ วรพิพัฒน์กำธร)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประ เทศ
ชื่อนิสิต	นางสาวสุวิมล โล่ห์สิริวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	คุณเหรียญ วรพิพัฒน์กำธร
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล
ภาควิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

จากการที่รัฐบาลได้ให้การส่งเสริมการพาณิชย์นาวี ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีการตื่นตัวกันมากขึ้น กิจการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประ เทศ เป็นส่วนหนึ่งของการพาณิชย์นาวี ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาภายในองค์การ เพื่อรองรับการขยายตัวที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต วิทยานิพนธ์นี้ ได้ศึกษาถึงระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประ เทศ เพื่อ เสนอระบบบัญชีที่ เหมาะสมแก่กิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประ เทศ ซึ่งจะได้นำไป เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงาน ระบบบัญชีที่ เสนอนี้จะก่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและสามารถให้ข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง เป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาองค์การ

การดำเนินการศึกษาได้ศึกษา เกี่ยวกับลักษณะการดำ เนินงานของกิจการขนส่งสินค้า ทางเรือระหว่างประ เทศ การจัดโครงสร้างขององค์การและการแบ่งส่วนงาน ศึกษารูปแบบ ของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้า รวมทั้งขั้นตอนการปฏิบัติงานและทาง เติงของ เอกสารในการขนส่งสินค้าทั้งขา เข้าและขาออกที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ในส่วนของการ เสนอระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประ เทศนั้น ได้เข้าทำการศึกษาถึงการปฏิบัติงานด้านบัญชีของธุรกิจประ เภทนี้ จากนั้นได้พิจารณาข้อมูล ต่าง ๆ และ เสนอการจัด โครงสร้างองค์การของฝ่ายบัญชีและการเงิน เสนอผังบัญชี เพื่อ ให้มีการจัดหมวดหมู่บัญชีอย่าง เป็นระ เเบียบและกำหนดรหัสบัญชีเพื่อความสะดวกในการบันทึก รายการทางบัญชี เสนอรูปแบบของ เอกสารบัญชี สมุดบัญชี และรายงานทางการเงิน

โดยได้คำนึงถึงการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกัน
ก็มีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพด้วย นอกจากนี้ได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานทางบัญชีที่
สำคัญ รวมทั้งทางเดินของเอกสารในเรื่องการควบคุมเงินสดรับ การควบคุมเงินสดจ่าย
การควบคุมรายได้ค่าระวาง การควบคุมค่าใช้จ่ายเรือ การควบคุมเงินเดือนและค่าจ้าง
และการควบคุมสินค้าคงเหลือในเรือ

ระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศที่เสนอนี้ อาจต้องมีการ
ปรับปรุงแก้ไขในบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะขององค์การและสถานการณ์
ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบริษัท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Accounting System for International Ocean
 Liner Companies
Name Miss Suvimol Losirivat
Thesis Advisor Mr. Rian Vorapipatkumtorn
Thesis Co-Advisor Assistance Professor Wanphen Krittapol
Department Accountancy
Academic Year 1985

ABSTRACT

As a result of the Government's promotion of Thailand's Merchant Marine, many related activities have been stimulated. Transport of ocean cargo is an important part of Merchant Marine activities and needs to be developed to cope with future expansion. This thesis presents the writer's study on the accounting system of an international shipping company with a view to recommend a proper accounting system which an ocean cargo transport organization can adopt as guidelines for setting proper accounting procedures. The recommended accounting system also provides reliable and useful data which is very essential to decision making in the development of an organization.

The thesis study concentrates on the different aspects of operation of an ocean cargo transport organization, structure of the organization, divisionalization of work, systemization and documentation including various steps of work and flows of documents involved in today's inbound and outbound cargo transport.

In presenting a recommended accounting system for an ocean cargo transport organization, the writer has studied various working procedures in the existing shipping companies. After studying in detail, recommendation in respect of organizational structure and chart of the Finance and Account Department was made. The recommended system also covers classification and coding of accounts for convenience in booking, format setting of account books and financial statements aimed at achieving a fair presentation of up-to-date data and cost saving, but at the same time maintaining an efficient internal audit control. Various steps of work and flow of documents, control of cash receipts and payments, control of freight revenue and vessels disbursements, control of salary and wages and inventories are also covered.

Part of the recommended accounting system may need to be modified as necessitated by the different backgrounds and factors of different organizations.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากคุณเหรียญ วรวิวัฒน์กำธร ผู้จัดการฝ่ายบริหารของบริษัท อีสเอเซียดีก (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวินิจฉัย และได้สละเวลาเป็นอันมากในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ กฤตผล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้แนวทางในการค้นคว้า และตรวจร่างวิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจน รองศาสตราจารย์วิไล วีระปรีช รองศาสตราจารย์สุภาพรรณ รัตนภรณ์ และคุณสุธรรม จิตรานูเคราะห์ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บริษัท ยูนิเด็คไทยชิปปิง จำกัด เจ้าหน้าที่บริษัท จุฬานาวี จำกัด ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ซึ่งไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร และกรุณาให้การสัมภาษณ์

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณอย่างสูงแต่ คุณสุภาพรรณ ยิ่งวิวัฒน์พงษ์ และคุณชมภู กาญจนนารถ ผู้ซึ่งคอยให้การสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ผู้เขียน เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุวิมล ไหล่ลิลวิวัฒน์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
/ บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญภาพ	ฎ
คำอธิบาย เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้แสดงทางเดินของ เอกสาร	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
/ ขอบ เขตของการศึกษา	5
วิธีดำเนินการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	6
2. ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประเทศ	7
วิวัฒนาการของการขนส่งทางน้ำ	7
ส่วนประกอบของการขนส่งทางน้ำ	9
ผู้ประกอบการ	10
ท่าเรือ	16
เส้นทางเดินเรือ	17
วิธีการในการส่งสินค้า เข้าและส่งออก	18
การประกันความเสียหายของบริษัท เรือและการ เรียงรื้อค่าเสียหาย ของเจ้าของสินค้าต่อบริษัท เรือ	26

บทที่

หน้า

3.	ลักษณะการค้า เนิ่งงานของกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประเทศ . . .	31
	/ แสดงโครงสร้างขององค์การ	32
	เอกสารของบริษัท เรือที่ เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้า	40
	ขั้นตอนการค้า เนิ่งงานของบริษัท เรือ <u>เกี่ยวกับสินค้าขาออกและสินค้า</u> <u>ขาเข้า</u>	61
4.	ระบบบัญชีของกิจการขนส่งสินค้าทาง เรือระหว่างประเทศ	67
	การจัดองค์การของฝ่ายบัญชีและการเงิน	68
	ผังบัญชี	71
	ส่วนประกอบของระบบบัญชี	82
	เอกสารบัญชี	82
	สมุดบัญชี	93
	รายงานทางการเงิน	129
	การควบคุม เงินสดรับ	140
	การควบคุม เงินสดจ่าย	151
	การควบคุมราย ได้ค้าระหว่าง	157
	การควบคุมค่าใช้จ่าย เรือ	165
	การควบคุม เงิน เดือนและค่าจ้าง	170
	การควบคุมสินค้าคงเหลือใน เรือ	195
5.	สรุปและข้อ เสนอแนะ	220
	บรรณานุกรม	228
	ภาคผนวก ก. หลักการสำคัญของการประกันภัยการขนส่งสินค้าทางทะเล	232
	ภัยที่คุ้มครองและ เงื่อนไขความคุ้มครองในกรมธรรม์	236
	วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน	241
	ภาคผนวก ข. เงื่อนไขที่ระบุในใบตราส่ง	245
	ประวัติผู้เขียน	257

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. วิธีการส่งสินค้าออก	21
2. วิธีการส่งสินค้าเข้า	25
3. ผังแสดงโครงสร้างของบริษัท เรือ	33
4. ใบจองระวาง	45
5. ใบสั่งบรรทุกสินค้า	46
6. ใบสั่งบรรจุตู้	47
7. ใบรับของเรือ (สำหรับการขนส่งด้วยระบบทั่วไป)	48
8. ใบรับของเรือ (สำหรับการขนส่งด้วยระบบบรรจุตู้)	49
9. ใบตราส่ง (ประเภทที่ 1)	52
10. ใบตราส่ง (ประเภทที่ 2)	53
11. หนังสือยินยอมชดใช้ค่าเสียหาย	54
12. บัญชีสินค้าเรือ/บัญชีค่าระวางเรือ	56
13. ใบแจ้งสินค้ามาถึง	57
14. ใบสั่งปล่อย	58
15. หนังสือค้ำประกัน	59
16. ใบแจ้งการแก้ไข	60
17. ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับสินค้าขาออก	63
18. ผังการจัดองค์การของฝ่ายบัญชีและการเงิน	69
19. ใบเสร็จรับเงิน	83
20. ใบสำคัญส่งจ่าย	85
21. ใบสำคัญเงินรองจ่าย	86
22. ใบขอซื้อ	88
23. ใบสั่งซื้อ	89

ภาพที่	หน้า
24. ไบรรับของ	90
25. ไบ เบิกของ	91
26. รายงานเงินสดในมือ นายเรือประจำเดือน	92
27. รายงานประจำเที่ยวเรือ	94-97
28. รายงานประจำเดือน	98-103
29. สมุดเงินสดรับ	105
30. สมุดทะเบียนใบสำคัญส่งจ่าย	106
31. ทะเบียนเช็ค	108
32. สมุดรายวันรายงานประจำเที่ยวเรือ	109
33. สมุดรายวันรายงานประจำเดือน	110
34. สมุดรายวันทั่วไป	111
35. สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป	112
36. สมุดบัญชีแยกประเภทย่อยตัวแทนเรือ	114
37. สมุดบัญชีแยกประเภทย่อยค่าใช้จ่ายบริหาร	115
38. แบบฟอร์มแยกประเภทเรือ 1	117
39. แบบฟอร์มแยกประเภทเรือ 2	118
40. แบบฟอร์มแยกประเภทเรือ 3	119
41. บัญชีคุมพัสดุ	120
42. สมุดเงินรองจ่าย	121
43. สมุดคุมเช็คล่วงหน้าในมือ	123
44. สมุดคุมบัญชีเงินฝากธนาคาร	124
45. สมุดทะเบียนสินทรัพย์ประจำ	125
46. สมุดทะเบียนเรือ	126
47. สมุดคุมการเปิดเครดิตกับธนาคาร	127
48. สมุดคุมรายงานประจำเที่ยว	128
49. งบดุล	130-131

ภาพที่

หน้า

50.	งบกำไรขาดทุนประจำงวด	132
51.	งบกำไรขาดทุน เรือแต่ละลำ	133
52.	งบกำไรขาดทุนประจำเที่ยว	135
53.	รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการบริหาร	136
54.	รายการรับชำระค่าระวาง	137
55.	รายงานการรับเงิน	138
56.	รายงานการจ่ายเช็ค	139
57.	ระบบบัญชีเงินสดรับ-การรับชำระค่าระวางแบบจ่ายล่วงหน้า	142
58.	ระบบบัญชีเงินสดรับ-การรับชำระค่าระวางแบบเรียกเก็บ	144
59.	รายการค่าระวางเรียกเก็บ	145
60.	รายงานการเงินประจำสัปดาห์ของตัวแทนเรือ	148
61.	สรุปรายงานการเงินประจำสัปดาห์ของตัวแทนเรือ	149
62.	แบบ ล.ป. 71 ข.	150
63.	การควบคุมเงินสดจ่าย	152
64.	ใบสรุปยอดรายจ่ายเงินรองจ่าย	155
65.	การควบคุมรายได้ค่าระวาง	159
66.	ใบวิเคราะห์ค่าระวาง	161
67.	ใบสรุปค่าระวาง	162
68.	ทะเบียนคุมค่าระวางและค่าใช้จ่ายตัวแทนเรือ	164
69.	การควบคุมค่าใช้จ่ายเรือ	166
70.	การควบคุมเงินเดือนและค่าจ้าง-พนักงานในสำนักงาน	171
71.	รายละเอียดทำงานล่วงเวลา	173
72.	บัตรลงเวลา	174
73.	รายละเอียดเงินเดือนและค่าจ้าง	175
74.	สรุปเงินเดือนและค่าจ้าง	176
75.	บัตรเงินเดือนและค่าจ้าง	177

ภาพที่	หน้า
76. ใบแจ้งเงินได้พนักงาน	178
77. รายการนำฝากเงินได้พนักงาน	180
78. การควบคุมเงิน เดือนและค่าจ้าง-ลูก เรือ	181
79. รายละเอียดการจ้างลูกเรือ	182
80. รายชื่อลูกเรือประจำเที่ยว	184
81. รายละเอียดหางานล่วงเวลา-ลูกเรือ	186
82. ใบเบิกเงินล่วงหน้า	188
83. รายละเอียดค่าซื้อสินค้าของลูกเรือ	189
84. รายละเอียดเงิน เดือนและค่าจ้างลูกเรือ	191
85. ใบสรุปรายได้คงเหลือ	193
86. บัญชีรายละเอียดเสบียงเรือ	196
87. ใบส่งมอบเสบียงเรือ	197
88. รายละเอียดเสบียงเรือใช้ไป	199
89. ใบ เบิกค่ารับรอง	200
90. รายการเสบียง เรือคง เหลือ	201
91. บัญชีรายละเอียดสินค้าขายในเรือ	203
92. รายละเอียดค่าซื้อสินค้าของลูกเรือ	205
93. รายการสินค้าคง เหลือ	207
94. การควบคุมอะไหล่เรือ	209
95. ใบเสนอซื้ออะไหล่	210
96. ใบรับอะไหล่	213
97. ใบ เบิกอะไหล่เรือ	214
98. บัญชีรายละเอียดอะไหล่เรือ	216
99. ใบรับน้ำมัน	217
100. รายงานการใช้ น้ำมัน เชื้อเพลิง	218

คำอธิบายเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้แสดงทางเดินของเอกสาร

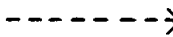
จุด เริ่มต้น

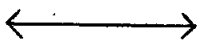
เอกสารทุกชนิด

ทาง เดินของ เอกสาร

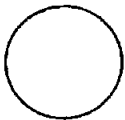
ทาง เดินของข้อมูล

เปรียบเทียบหรือตรวจสอบกัน

นำเอกสารมาแนบไว้ด้วยกัน

สมุดบันทึกรายการขึ้นต้น

สมุดบัญชีแยกประเภท

แฟ้มชั่วคราว

แฟ้มถาวร

D

เก็บ เข้าแฟ้มโดย เรียงตามวันที่

N

เก็บ เข้าแฟ้มโดย เรียงตาม เลขที่

A

เก็บ เข้าแฟ้มโดย เรียงตามตัวอักษร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย